

ФИЛОСОФИЯ НА КУЛТУРАТА

(Философия на културната антропология)

Въпросник

За конкурса за докторантура 2015

Проф. Сергей Герджиков, дфн

1. Природа – култура

Артефактите – „разширен фенотип”. “Naturwissenschaft – Kulturwissenschaft”. Хуманитарната идеология и митът за „класическото” (Йохан Винкелман, Георг Хегел, Фридрих Ницше, Мартин Хайдегер). Освалд Шпенглер. Западен етноцентризм. „Дивачество, варварство и цивилизация” (Антично-гръцкото отношение към другите). Историята като хуманитарна идеология (Арнълд Тойнби). „Humanities” и “Science”. Разтваряне на опозицията „природа – култура”.

2. Културната антропология и научните изследвания на културите

Спекулативно философстване за културата и преднаучно разглеждане. Структурализъм и функционализъм. Емпирична научна антропология (Франц Боас). Човешка природа и етносфера. Континуалност на природа и култура. Големите открития на мъртви цивилизации и съвременната археология. Емпирични стандарти и техники. Лингвистика и антропология.

3. Праисторическо състояние на популациите на *Хомо сапиенс*

Хомо сапиенс като вид – еволюция и биологична антропология. Лов и събиращество. Глобална експанзия на *Хомо сапиенс* – Африка – Азия – Европа – Америка. Палеоантропологични открития. Изследвания на Джаред Даймънд.

4. Произход на цивилизации

Култивиране на зърнени растения и одомашняване на животни – Китай, долините на р. Тигър и Ефрат („Плодородният полумесец”). Акад и Шумер като първи цивилизации. Архитектура, скулптура, поезия, писменост, градове, държави, династии. Култури в Северна и Южна Америка

5. Китайската цивилизация

Най-ранни (археологически) култури. Следващи династии. Китайска писменост. Достижения. Специфики на далекоизточната менталност. Дао и Чан. Китайски тип експанзия, презокеански експедиции. Японската специфика: култура и антропология.

6. Египетската цивилизация

Възникване – преддинастически период. Египетската цивилизация в Старото царство. „Хека” – специфика на египетското светоразбиране. Технологии. Архитектура. Пластика. Живопис. Занаяти. Литература. Митове. Емпирични и теоретични знания: космология и календари, медицина, математика.

7. Тракийска цивилизация

Тракийските племена. Тракийските държавни образувания. Одриска държава, владетели. Култове и божества. Дионис (Сабазий, Загрей) и Орфизъм. Връзки с Антична Гърция и Персия. Тракийски градове и крепости от елинистичната епоха: Кабиле, Севтополис, Хелис (Сборяново). Тракийски храмове и гробници: Казанлъшка гробница, гробница в Свещари,

Александровска гробница. Тракийски съкровища: Вълчетрънско, Панагюрско, Рогозенско. Претопяване на траките и следи от културата им.

8. Древна Гърция и елинизация

Крит и Минойската цивилизация. Ахейци и Микенска култура. Гръцки език и писменост. Египет, Финикия, Персия, Тракия – среда за гръцката цивилизация. Архитектура, пластика, драма, философия, наука, политически форми. Усвояване на чужди културни достижения: технологии, писменост, архитектура, пластика. Митове. Божества, култове, обреди и церемонии („тайнства”, „мистерии”).

9. Александрийското начало на Западните науки

Елинизация след Александър Велики. Александрийска библиотека (Птолемей I). Александрийска школа в науката. Мането, Евклид, астрономия, Гален, Архимед. Елинизация на Египетското наследство. Елинизация на тракийската култура и на Изтока. Календар и астрономия, Математика, Медицина, История.

10. Естествени езици и култури. Езикова относителност

Езиков инстинкт. Езикови групи. Локален език. Езикова относителност – Боас, Сапир, Уорф. Съвременна емпирична лингвистика и антропология.

11. Писмености

Идеограми и фонограми. Китайска писменост. Вавилонска клиновидна писменост. Египетска смесена система. Прото-ханаанско писменост (проекция на фонографния аспект на египетската писмена система). Финикийска азбука. Гръцка азбука. Латиница. Кирилица. Други азбуки и глифни системи в Америка и Азия.

12. Културна относителност

Етноцентризъм. „Цивилизация – варварство”. Понятие за културна относителност. Дескриптивна относителност. Реална и виртуална относителност. Локална и глобална относителност.

Основна литература:

Ричли Крейпо. *Културна антропология*. София: Лик, 2000

Франц Боас. Franz Boas. *Anthropology and Modern Life*. “Nortton & Co.”. New York, 1928

Benjamin Whorf. *Language, Thought, and Reality* (Selected writings). “MIT”. Cambridge, 1956.

Рут Бенедикт. Ruth Benedict (1934). *Patterns of Culture*. Routledge & Kegan Paul Ltd.

A Companion to Linguistic Anthropology. Ed. by Alessandro Duranti Blackwell Publishing, 2004

Идеи в Културологията. Т. 1. (Д. Гинев, И. Стефанов – съставители). София: УИ „Св. Кл. Охридски”, 1990

Идеи в Културологията. Т. 2. (Д. Гинев, И. Стефанов – съставители). София: УИ „Св. Кл. Охридски”, 1993

Димитри Гинев. *Homo Culturalis. Идеи в културологията* - том 3. София: УИ „Св. Кл. Охридски”, 1998

Джаред Даймънд. *Пушки, вируси и стомана*. (Защо хората от различните континенти имат различна история и съдба) Jared Diamond, 2005, 2003, 1997. София: „Изток-Запад”, 2006

Джаред Даймънд. *Колапсът* (Човешките общества между успеха и провала). София: Изток-Запад, 2007

Сергей Герджиков. *Философия на относителността*. УИ „Св. Кл. Охридски”, 2008

Сергей Герджиков. *Формата на човешкия свят*. Изток-Запад, 2010

Сергей Герджиков. *Светуване*. София: Изток-Запад, 2010

Geertz, Clifford (1973) *The Interpretation of Cultures*. NY: Basic Books. (Classic discussion by a leading anthropologist of local knowledge, interpretation, and related themes.

Goodman, Nelson (1978) *Ways of Worldmaking*, Indianapolis: Hackett Publishing Company.

Goodman, Nelson (1960/1972) “The Way the World Is,” in *Problems and Projects*. NY: Bobbs-Merrill; originally published in the *Review of Metaphysics*, 14, 1960.

Whorf, Benjamin Lee (1956) *Language. Thought and Reality*. Cambridge: M.I.T. Press

Sokal, Alan (1996) “A Physicist Experiments with Cultural Studies,” *Lingua Franca*, May/June; 62-62. [[Preprint available online](#)]

Литература по теми

1. Йохан Хьойзинха. *Homo Ludens* (Изследване на игровия елемент на културата). София: „Наука и изкуство”, 1982

Йохан Винкелман. *История на изкуството на древността*. София: „Захарий Стоянов”, 2006

Освалд Шпенглер. *Залезът на Запада*. I, II. София, “Лик”, 1995

Арнълд Тойнби. *Изследване на историята. Том 1. Възникване и развитие на цивилизацията*. „Христо Ботев”. София, 1995

Тойнби, Арнълд. *Изследване на историята. Том 2. Разпадане на цивилизацията*. „Христо Ботев”. София, 1995

Ервин Панофски. *Смисъл и значение в изобразителното изкуство*. „Български художник”. София: 1986

Хайнрих Рикерт. „Живот и култура”. *Идеи в културологията*, т. 1., с. 53 – 72

Вилхелм Дилтай. „Съвременната култура и философията”. *Идеи в културологията*, т. 1., с. 73 – 93.

Ернст Касирер. „Човекът и културата”. *Идеи в културологията*, т. 1., с. 120 – 141.

2. Франц Боас. Franz Boas. *Anthropology and Modern Life*. "Norton & Co.". New York, 1928

Рут Бенедикт. Ruth Benedict (1934). *Patterns of Culture*. Routledge & Kegan Paul Ltd.

Клод Леви-Строс. *Структурална антропология*. II. София: „Хриско Ботев”, 1995

Джеймс Фрейзър. *Златната клонка*. София: „Отечествен фронт”, 1984

Малиновский, Б. „Функциональный анализ”. Malinowski. „The Functional Theory”. *A scientific Theory of Culture and Other Essays*. Chapel Hill, 1944. P. 147-176

A Companion to Linguistic Anthropology. Ed. by Alessandro Duranti Blackwell Publishing, 2004

3. Дезмънд Морис. *Голата маймуна*. (Изследването на един зоолог върху човека). Сиела, 2012

Джаред Даймънд. *Пушки, вируси и стомана*. (Защо хората от различните континенти имат различна история и съдба) Jared Diamond, 2005, 2003, 1997. София: „Изток-Запад”, 2006

4. Джаред Даймънд. *Коласът* (Човешките общества между успеха и провала). София: Изток-Запад, 2007

Бернал Диас дел Кастильо. *Истинската история на завоюването на Нова Испания*. Варна: Георги Бакалов, 1979

5. Конфуций. *Лунюй* (Беседи и поучения). София: „Мириам”, 2002

Джуандзъ. (Прев. Е. Стойчева, С. Герджиков). София: „Екстрем”, 2008

Сундзъ. *Изкуството на войната*. София: „ИК Фама”, 2003.

Hadjime Nakamura. *Ways of Thinking of Eastern Peoples* (India-China-Tibet-Japan). The University of Hawaii, Honolulu, 1964. (Хаджиме Накамура. *Начини на мислене на източните народи* (частичен превод: Китай, Япония). Списание *Съвременник*, 2014, 3

Робърт Темпъл. *Геният на Китай*. С., НСМ Медиа, 2007

Жозе Фреш. *Китай: някога и сега*. С., Изток-Запад, 2008.

Франсоа Жулиен. *Трактат за ефикасността* (Стратегии на успеха в Европа и Китай). С.: Изток – Запад, 2004

Дж. А. Г. Робъртс. *История на Китай*. С., Рива, 2009.

Мариана Малинова. *Генезис и развитие на китайската цивилизация*. С., БАН Марин Дринов, 2009.

6. Брестед, Дж. *История на Древен Египет*. I, II. София, «Мария Арабаджиева». София, 2008

Игнатов, С. *Египет на фараоните*. София, „Изток – Запад”, 2004

Gillings, R. *Mathematics in the Time of Pharaohs*. Dover Publications, 1982

Леков, Теодор. *Скритото знание. Свещените книги на древен Египет*. „Изток–Запад”.
София, 2004

Ancient Egyptian Science. A Source Book. Volume One: Knowledge and Order. Two tomes.
(Memoirs of the American Philosophical Society, 184). Philadelphia: American Philosophical Society,
1989

*Ancient Egyptian Science. A Source Book. Marshal Claget, Volume Two. Calendars, Clocks,
and Astronomy* (Memoirs of the American Philosophical Society, 184). Philadelphia: American
Philosophical Society, 1995

7. Александър Фол. *Тракийската култура: казано и премълчано*. София: „Борина”, 1995

Румяна Георгиева, Т. Спиридонов, М. Рехо. *Етнология на траките*. София: „УИ „Св.
Кл. Охридски”, 1999

Георги Китов, Даниела Агре. *Въведение в тракийската археология*. София: Авалон,
2002.

Георги Китов. *Долината на тракийските царе*. София: „Славена”, 2005

Георги Китов. *Панагюрското съкравище*. София: „Славена”, 2006

Георги Китов. *Александровската гробница*. София: „Славена”, 2009

8. Хезиод. *Дела и дни*.

Омир. *Илиада*.

Херодот. *История*. (Прев. П. Димитров). София: НБУ, 2010

Франсоа Шаму. *Гръцката цивилизация* (през архаичната и класическата епоха). София:
„Български художник”, 1979

Charles Freeman. *Egypt, Grece and Rome* (Civilisations of the Ancient Mediterranean).
“Oxford University Press”. Oxford, 1996

9. *The Library of Alexandria* (Centre of Learning in the Ancient World). Ed. By Roy
MacLeod. “IB Tauris”, 2004

What Happened to the Ancient Library of Alexandria? (The Manuscript World. Vol. 1).
Edited by Mostafa El-Abbadi and Omnia Mounir Fathallah. “Brill”. Leiden, Boston, 2008

Nancy H. Demand. *The Mediterranean Context of Early Greek History*. “A John Willey &
Sons”, Chichester: 2011

John Hobson. *The Eastern Origins of Western Civilisation*. “Cambridge Univ. Press”.
Cambridge, 2004

Talk about "Barbarians" in Antiquity. Michael Nylan. *Philosophy East and West*. Volume 62,
Number 4, October 2012

10. Едуард Сепир. Edward Sapir. *Language* (An Introduction To the Study of Speech). "Harcourt, Brace". New York, 1921.

Benjamin Whorf. *Language, Thought, and Reality* (Selected writings). "MIT". Cambridge, 1956.

Стивън Пинкър. *Езиковият инстинкт* (Как умът създава езика). "Изток-Запад", 2007

Сергей Герджиков. „Философия на езика”. (За относителността на културата и езика). *Съвременник*, бр. 3, 2006, 438–472

Сергей Герджиков. *Формата на човешкия свят*. Изток-Запад, 2010

11. Сергей Герджиков. *Светуване*. София: Изток-Запад, 2010

12. Сергей Герджиков. *Философия на относителността*. УИ „Св. Кл. Охридски”, 2008

Дата: 20.05.2015